

3. คำสั่งสอนของศาสนาในแต่ละศาสนา เช่น ศีล ข้อปฏิบัติในพระพุทธศาสนา

4. ผลของการกระทำว่าจะมีผลทำให้ตัวเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนหรือไม่

บุคคลจึงมักจะใช้เกณฑ์การกระทำมาตัดสินคุณค่าของบุคคล ซึ่งหากจะพิจารณาโดยใช้เหตุผลแล้วจะเห็นว่า การกระทำต่าง ๆ ของคนเรามีสาเหตุของการกระทำ หรือมูลเหตุจูงใจแตกต่างกัน เช่น การพูดปด บางคนพูดเพราะจำเป็น บางคนพูดเพราะตั้งใจ ทั้งนี้เป็นเพราะความแตกต่างกันของบุคคลในด้านความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม และประสบการณ์ในชีวิตที่ได้รับ แต่ไม่ว่าจะมีการกระทำต่างกันอย่างไร สิ่งหนึ่งที่ทุกคนมีเหมือนกัน คือ ความรู้สึกใฝ่ดี มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ที่มีศักดิ์ศรี ฉะนั้นการกระทำบางอย่างของคนเรา แม้จะเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับการยอมรับก็ตาม แต่บุคคลนั้นก็ยังเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์อยู่ เราจึงไม่สมควรที่จะด่วนตัดสินคุณค่าของคนจากการกระทำแต่ละครั้งของเขา เราควรแยกแยะระหว่างความเป็นบุคคลที่มีคุณค่ากับการกระทำของเขาออกจากกัน เพื่อนของเราแม้ว่าจะกระทำสิ่งไม่ถูกต้อง แต่เขาก็ยังเป็นเพื่อนที่ดีของเราอยู่ เช่น เพื่อนไม่พูดกับเรา เขาอาจจะมีความผิดบางอย่าง เช่น ถูกครูดุ หิวข้าว ไม่ได้ยืมที่เราเรียก เราจะตัดสินการกระทำที่เพื่อนไม่พูดกับเรา ว่าเขารังเกียจเรา เขาไม่ใช่เพื่อนของเรา จากการที่เขาไม่พูดกับเราเพียงครั้งเดียวไม่ได้ หรือเพื่อนไม่บริจาคเงินช่วยการกุศลซื้อบัตรราคาชาติที่เราเอามาขาย เราจะตัดสินว่าเขาเป็นคนจิตใจแคบ เห็นแก่ตัวไม่ช่วยเหลือส่วนรวมไม่ได้ เพราะการที่เขาไม่บริจาคเงินอาจเป็นเพราะเขาไม่มีเงิน เขาอาจใช้เงินที่เก็บไว้ไปใช้ในเหตุผลอื่นก็ได้ หรือเพื่อนถูกเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของห้างสรรพสินค้าจับได้ว่าขโมยสินค้าภายในห้าง เราจะตัดสินว่าเขาเป็นคนไม่ดี เป็นขโมย เราไม่ควรคบหา ย่อมเป็นการไม่ยุติธรรม การไปหยีบของในห้างสรรพสินค้าเพื่อนอาจมีเหตุผลความจำเป็นอย่างอื่นแฝงเร้นอยู่ก็ได้ หรือเพื่อนพกสูทครมิตศาสตร์เข้าไปในห้องสอบ เราจะตัดสินว่าเขาเป็นคนทุจริต ไม่ซื่อสัตย์ ไม่น่าคบหา จากการกระทำเพียงครั้งเดียวของเขา ย่อมไม่ยุติธรรม เพราะเขาอาจมีปัญหาความคับข้องใจ มีเหตุจำเป็นที่ต้องกระทำ เพราะหากเขาสอบคณิตศาสตร์ตก เขาจะต้องถูกผู้ปกครองเมียนตี และให้ออกจากโรงเรียน ทำให้เขาต้องหาวิธีการที่จะช่วยให้เขาสอบให้ได้ เพื่อไม่ให้ตนต้องรับโทษหรือผลกระทบตามที่ผู้ปกครองคาดโทษไว้ก็ได้

การตัดสินการกระทำของใครคนใดคนหนึ่งว่า เขาเป็นคนดีมีคุณค่าหรือไม่ จึงควรได้พิจารณาเหตุผล แรงจูงใจ หรือเจตนาของบุคคลนั้นก่อนด้วยความเข้าใจและเห็นใจ การกระทำอย่างเดียวกันอาจมีเหตุผล แรงจูงใจ หรือเจตนาต่างกัน ถึงอย่างไรบุคคลทุกคนก็มีคุณค่าของความเป็นคนเหมือนกัน ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม ความเข้าใจและความเห็นใจเหมือน ๆ กัน เมื่อเราอยู่ในสถานการณ์เช่นเขาเราจะได้ได้รับความเข้าใจ ความเห็นใจ และความยุติธรรมจากเขาบ้าง เช่นเดียวกัน

สำหรับบุคคลซึ่งแสดงพฤติกรรมหรือมีการกระทำที่กลุ่มหรือสังคมไม่ยอมรับนั้น หากได้ทบทวนและพิจารณาการกระทำของตนใหม่ ยอมรับว่าสิ่งที่ตนแสดงหรือกระทำนั้นเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เขาแสดงออกไป ปฏิบัติที่เพื่อนหรือสังคมแสดงความไม่พอใจนั้น เป็นการแสดงออกถึงการไม่ยอมรับการกระทำของเราเท่านั้น มิใช่รังเกียจหรือตัดสินว่า

เราเป็นคนไม่ดี ไม่มีคุณค่า แท้จริงแล้วคุณค่าของความเป็นคนของเรายังอยู่ที่ตัวเอง คุณค่าของเราจะยิ่งเพิ่มขึ้นหากพวกเรายอมรับว่าสิ่งที่ตนกระทำเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง และแก้ไขการกระทำใหม่ให้เป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม

ภาคผนวก

เรื่องของนิตา

ครอบครัวของนิตา มี พ่อ แม่ และน้อง ๆ อีก 2 คน พ่อเป็นกรรมกรก่อสร้าง แม่ขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่แถวบ้าน ที่โรงเรียนจะจัดคอนเสิร์ตการกุศล ผู้เรียนที่ต้องการชมคอนเสิร์ตต้องเสียค่าบัตร คนละ 60 บาท เมื่อใกล้วันที่จะดูคอนเสิร์ตหัวหน้าห้องจึงสำรวจว่าเพื่อน ๆ คนใดบ้างที่จะดูคอนเสิร์ต เพื่อจะได้รวบรวมเงินไปซื้อบัตร เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ในห้องจะดูคอนเสิร์ต ยกเว้น ยุกา วินา และนิตา ที่จะไม่ดูคอนเสิร์ต เพื่อน ๆ ในห้องเลยถามว่า ทำไมไม่ดูคอนเสิร์ต ยุกา และ วินา บอกว่าไม่มีเงิน และเพื่อน ๆ ก็มาถามนิตาว่า ทำไมถึงไม่ดูคอนเสิร์ต นิตารู้สึกอายที่จะบอกเพื่อน ๆ ว่าไม่มีเงินซื้อบัตร นิตาจึงแกล้งบอกเพื่อนว่า ตนเองไม่อยากดู ไม่ชอบดูคอนเสิร์ต แต่ความรู้สึกที่แท้จริงแล้ว นิตาอยากดูคอนเสิร์ตมาก เมื่อถึงวันที่มีคอนเสิร์ต ผู้เรียนแต่ละคนรู้สึกตื่นเต้นที่จะได้ดูคอนเสิร์ต รวมทั้งผู้เรียนที่ไม่ได้ดูก็รู้สึกตื่นเต้นไปด้วย อยากจะดูแต่ไม่มีเงิน เพื่อน ๆ ที่มีโอกาสได้ดูคอนเสิร์ตรู้สึกสงสารและอยากให้ยูกาและวินาได้ดูด้วย จึงเสนอความคิดที่จะให้ยืมเงินไปซื้อบัตรก่อน ในที่สุดทุกคนก็ได้ดูคอนเสิร์ต ยกเว้นนิตาคนเดียว หลังจากวันนั้นเป็นต้นมา นิตาก็ไม่ยอมพูดหรือเล่นกับ เพื่อน ๆ เพราะน้อยใจว่าเพื่อนไม่รัก และไม่มีใครช่วยออกเงินให้ หรือชวนให้ดูคอนเสิร์ตสักคำ เพื่อน ๆ เองก็แปลกใจที่นิตาเปลี่ยนไป ในตอนพักกลางวันวันหนึ่ง ปองใจ ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของนิตา พบว่านิตาแอบมานั่งเงียบ ๆ อยู่คนเดียวใต้ต้นไม้ หลังอาคารเรียน ปองใจจึงเข้าไปถามว่าทำไมแอบมานั่งคนเดียว เพื่อน ๆ กำลังตามหาจะชวนไปเล่นด้วย นิตาแกล้งทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ แต่ทนปองใจรบเร้าไม่ไหว จึงพูดด้วยความน้อยใจว่าเพื่อน ๆ ไม่รักนิตา ทำให้ปองใจสงสัยว่าทำไมนิตาถึงคิดเช่นนั้น นิตาจึงเล่าให้ฟัง ปองใจได้รู้สาเหตุที่ทำให้นิตาเปลี่ยนไปและพูดให้นิตาเข้าใจว่าเพื่อน ๆ รักนิตา แต่ที่ไม่มีใครชวนหรือออกเงินให้เหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ ก็เพราะนิตาบอกว่า ไม่อยากดูคอนเสิร์ต ไม่ชอบดูคอนเสิร์ต เพื่อน ๆ จึงคิดว่านิตาคงไม่อยากดูคอนเสิร์ตจริง ๆ หลังจากปรับความเข้าใจกันแล้ว ปองใจก็ชวนนิตาไปเล่นกับเพื่อน ๆ

ใบงาน

หน่วยที่ 7 เรื่องของนิตา

คำชี้แจง

- แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน
 - อ่านกรณีศึกษา “เรื่องของนิตา” ใช้เวลา 5 นาที
 - ร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม และตอบคำถามตามหัวข้อที่กำหนดให้
 - ส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นเรียน
- นักเรียนคิดว่า นิตาทำถูกหรือไม่ ที่ไม่ได้ชมคอนเสิร์ต แล้วพาลโกรธเพื่อน ๆ เพราะเหตุใด

 - ถ้านิตาและปองใจ ไม่มีโอกาสได้พูดปรับความเข้าใจกัน นักเรียนคิดว่า ความสัมพันธ์ของนิตากับ เพื่อน ๆ จะเป็นอย่างไร

 - ถ้านักเรียนเป็นนิตา นักเรียนจะอย่างไรกับเหตุการณ์ดังกล่าว

 - ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของนิตา นักเรียนจะช่วยเหลือนิตาหรือไม่ เพราะเหตุใด

 - จากกรณีศึกษา “เรื่องของนิตา” ให้ข้อคิดกับนักเรียนอย่างไรบ้าง
 - 5.1 _____
 - 5.2 _____
 - 5.3 _____
 - 5.4 _____

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. ชื่อ _____

2. ชื่อ _____

3. ชื่อ _____

4. ชื่อ _____

